

Jongeren die zonder startkwalificatie (havo-, vwo- of mbo-diploma op niveau 2) van school gaan, lopen extra risico. Zij zijn twee keer zo vaak werkloos en worden vijf keer zo vaak verdacht van een misdrijf. We moeten dus alles op alles zetten om voortijdig schoolverlaten te voorkomen. De aanpak van schoolverzuim is daarbij een belangrijk speerpunt, omdat dit vaak een voorbode is van voortijdig schoolverlaten. In de regio Zuidoost-Brabant, bestaande uit 21 gemeenten, werkt een groot aantal partners samen om het verzuim en het voortijdig schoolverlaten terug te dringen. De gemeente Eindhoven is aangewezen als centrumgemeente. We schetsen in hoofdlijnen wat er in het schooljaar 2014-2015 in gang werd gezet en is bereikt.

Preventie verzuim
In de hele regio worden preventieve acties ondernomen om verzuim terug te dringen en te voorkomen. Zo bezoeken leerplechtambtenaren van de gemeente Eindhoven sinds 2012-2013 leerlingen die met onbekende reden niet op school zijn en onbereikbaar zijn. Scholen zijn inmiddels goed bekend met deze aanpak en leerlingen worden dus daadwerkelijk gemeld bij leerplecht. In 2014-2015 legde leerplecht Eindhoven twee keer per week huisbezoeken af bij leerlingen van zeven scholen voor voortgezet onderwijs (VO). Op verschillende scholen in de regio houden leerplechtambtenaren waarschuwings-gesprekken met leerlingen die een aantal keer te laat op school of in de les zijn gekomen. Elke school in de regio heeft een vaste contactpersoon bij leerplecht. Hierdoor zijn de lijnen kort. Op sommige VO-scholen kregen leerlingen voorlichting over de leerplechtwet en de consequenties van verzuim. In aanloop naar de 'Dag van de leerplecht 2015' hebben zes gemeenten in de subregio Helmond-Peelland een Facebook-actie georganiseerd, waarbij VO-leerlingen hun beste spijbelsmoes konden insturen. Op de dag zelf werd de winnaar bekendgemaakt:

Het voorkomen van luxe verzuim is een van de aandachts-gebieden van leerplecht. Leerplecht van de gemeente Eindhoven houdt bijvoorbeeld jaarlijks rondom een schoolvakantie twee verzuimacties (in het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs). In 2014-2015 is voor de carnavalsvakantie een actie gehouden bij 7 VO-scholen. Voor de zomervakantie vond een verzuimactie plaats bij 63 PO-scholen. Bij de leerlingen die zonder geldige reden afwezig waren, stelde leerplecht een onderzoek in. Bij een vermoeden van luxe verzuim ging de leerplechtambtenaar op huisbezoek. Dat gebeurde in 112 gevallen. Meestal bleek dat de kinderen ziek waren. Tegen 13 ouders/verzorgers maakte de leerplechtambtenaar proces-verbaal op wegens overtreding van de leerplechtwet. Het Openbaar Ministerie legde vervolgens een strafbeschikking op (€ 100,- per dag per kind).

Vrijstelling
In Nederland gaan kinderen vanaf hun 5e jaar tot en met het schooljaar waarin zij 16 jaar worden verplicht naar school. Daarna moeten zij tot 18 jaar onderwijs volgen (zolang zij nog geen startkwalificatie hebben). De leerplechtwet kent een paar uitzonderingen:

- Vrijstelling van de inschrijvingsverplichting**
- Lichamelijke of psychische gesteldheid.
 - Bezwaar tegen de richting van alle, binnen redelijke afstand van de woning gelegen scholen.
 - Bezoeken van een buitenlandse school.
 - Trekkend bestaan met kinderen (bijvoorbeeld als kermisexploitant).

- Vervangende leerplecht**
- Leerlingen van ten minste 14 jaar die niet een volledig dagprogramma op school kunnen volgen mogen aan een alternatief programma deelnemen.
 - Leerlingen mogen het laatste volledige leerplechtjaar een alternatief programma volgen.

- Alternatief programma**
- Leerlingen kunnen vanaf 17 jaar vrijstelling krijgen wegens het volgen van ander onderwijs (artikel 15 van de leerplechtwet).

In 2014-2015 verleende leerplecht 604 vrijstellingen.

Aantal leerplechtige en kwalificatieplichtige jongeren in Zuidoost-Brabant.

Leerplechtig	95.000
Kwalificatieplichtig	15.000
Totaal	110.000

Leerplecht

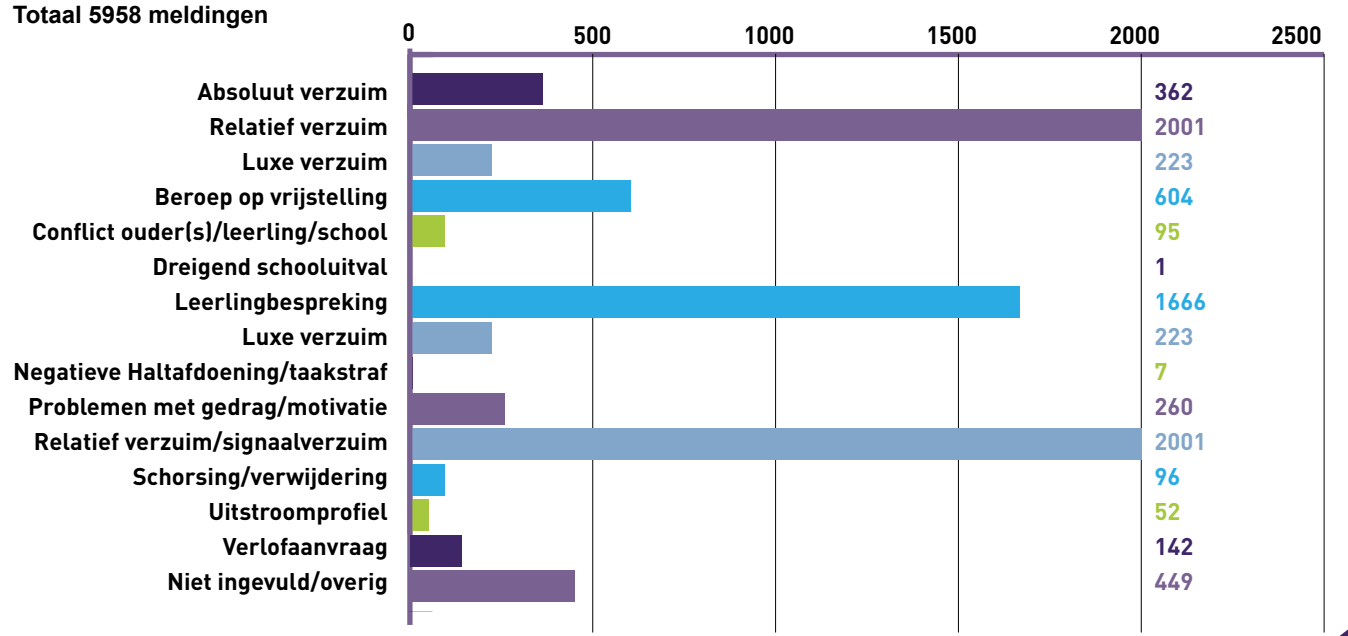
Onderwijs is belangrijk. Jongeren die een opleiding hebben afgerond, hebben meer kans op een goede toekomst. De leerplechtwet beschermt en garandeert het recht op onderwijs. In deze wet is vastgelegd dat jongeren leerplechtig zijn tot en met het schooljaar waarin ze 16 worden. Daarna worden ze kwalificatieplichtig. Ze moeten tot hun 18e verjaardag naar school, behalve als ze een startkwalificatie op zak hebben. Gemeenten hebben een centrale rol in de leerplechtwet; zij houden toezicht op de naleving ervan. In de praktijk voeren leerplechtambtenaren van gemeenten dit toezicht uit.

Jongeren die op hun 18de verjaardag nog geen startkwalificatie hebben, kunnen tot hun 23ste studieloopbaanbegeleiding krijgen van het RMC (Regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten).

- Het figuur *Aantal meldingen bij leerplecht en reden* laat zien dat een deel van de meldingen over verzuim gaat. We onderscheiden daarbij:
- Absoluut verzuim: de leerplechtige/kwalificatieplichtige jongere staat niet ingeschreven bij een school of mbo-instelling.
 - Relatief verzuim: de jongere verzuimt zonder geldige reden. Als een jongere in 4 weken meer dan 16 uur verzuimt, moet de school dat melden. Eerder melden mag altijd.
 - Luxe verzuim: de leerling is onder schooltijd op vakantie zonder toestemming van de schooldirecteur of de leerplechtambtenaar.

Als er sprake is van beginnend schoolverzuim kan de leerplechtambtenaar een melding doen bij bureau Halt. In 2014-2015 gebeurde dat 94 keer. Bureau Halt heeft een speciale straf voor schoolverzuim. De straf duurt minimaal 6 en maximaal 20 uur en bestaat uit drie gesprekken, het maken van een leeropdracht en het aanbieden van excuses.

Aantal meldingen bij leerplecht en reden

Processen-verbaal 2014-2015

Alle leerplechtambtenaren in de regio Zuidoost-Brabant zijn buitengewoon opsporingsambtenaar en mogen proces-verbaal opmaken bij overtreding van de leerplechtwet. In het schooljaar 2014-2015 is er 213 maal proces-verbaal opgemaakt (83 maal vanwege luxe verzuim, 6 vanwege absoluut verzuim en 124 maal vanwege relatief verzuim).

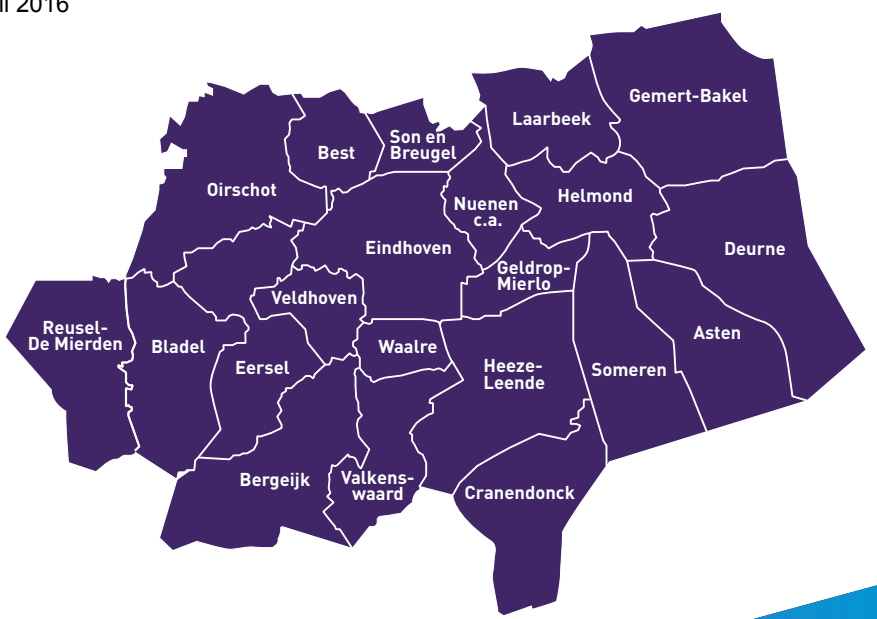
Beknopt jaarverslag 2014-2015
Bestrijden voortijdig schoolverlaten en schoolverzuim

METROPOOL REGIO EINDHOVEN

- Colofon**
Dit is een beknopte versie van het regiojaarverslag 2014-2015 van de 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant. Het gaat om:
- **subregio Eindhoven-de Kempen:** Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonk, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Heeze-Leende, Nuenen, Oirschot, Reusel-De Mierden, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.
 - **subregio Helmond-Peelland:** Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Helmond, Laarbeek en Someren.

Het volledige verslag vindt u op eindhoven.nl/inwonersplein.

April 2016

METROPOOL REGIO EINDHOVEN

Thuiszitten

Onder 'thuiszitters' verstaan we leerplichtige/kwalificatieplichtige kinderen en jongeren die niet naar school gaan. Het gaat om leerlingen die:

- niet zijn ingeschreven bij een school (absoluut verzuim),
- wel zijn ingeschreven bij een school of onderwijsinstelling maar zonder geldige reden meer dan vier weken verzuimen. Deze leerlingen hebben dus geen ontheffing van de leerplicht, geen vrijstelling van geregeld schoolbezoek en zij volgen ook geen ander onderwijs.

Maar er zijn méér leerlingen die niet naar school gaan. Bijvoorbeeld leerlingen die een vrijstelling hebben van leerplicht, langere tijd ziek zijn en daardoor geen onderwijs volgen of om een andere reden een aangepast programma volgen. Ook deze leerlingen zijn in de regio Zuidoost-Brabant in beeld.

Om het aantal thuiszitters terug te dringen werken leerplichtambtenaren, jeugdhulp-verleners en de samenwerkingsverbanden voor primair en voortgezet onderwijs samen. Zuidoost-Brabant bestaat uit 2 subregio's. Een overzicht van de acties van beide subregio's op het gebied van thuiszitters:

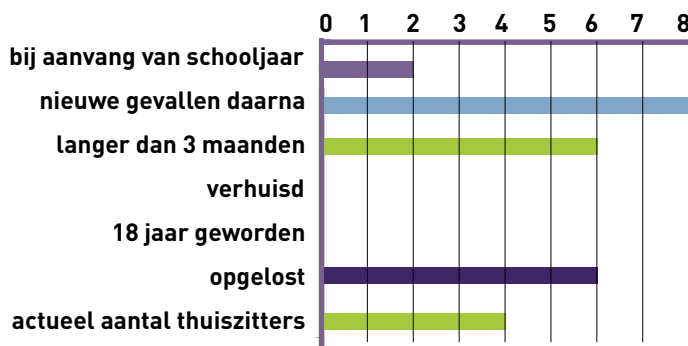
Regio Eindhoven-de Kempen

In 2014-2015 is in deze regio het PTO van start gegaan, ofwel het Passend trajectoverleg ter voorkoming van thuiszitten van leerplichtige jongeren. Scholen, leerplichtambtenaren of generalisten van jeugdhulp melden deze jongeren aan. Het PTO primair onderwijs komt maandelijks bij elkaar om te spreken over de leerlingen die geen (volledig) onderwijs-programma volgen. Het PTO voortgezet onderwijs treft elkaar wekelijks. Voor elke leerling wordt een traject richting onderwijs en/of zorg uitgestippeld en gemonitord. Ook wordt er altijd een eerstverantwoordelijke aangewezen. De werkwijze van het PTO is snel, adequaat en niet bureaucratisch.

Het resultaat van het PTO in 2014-2015:

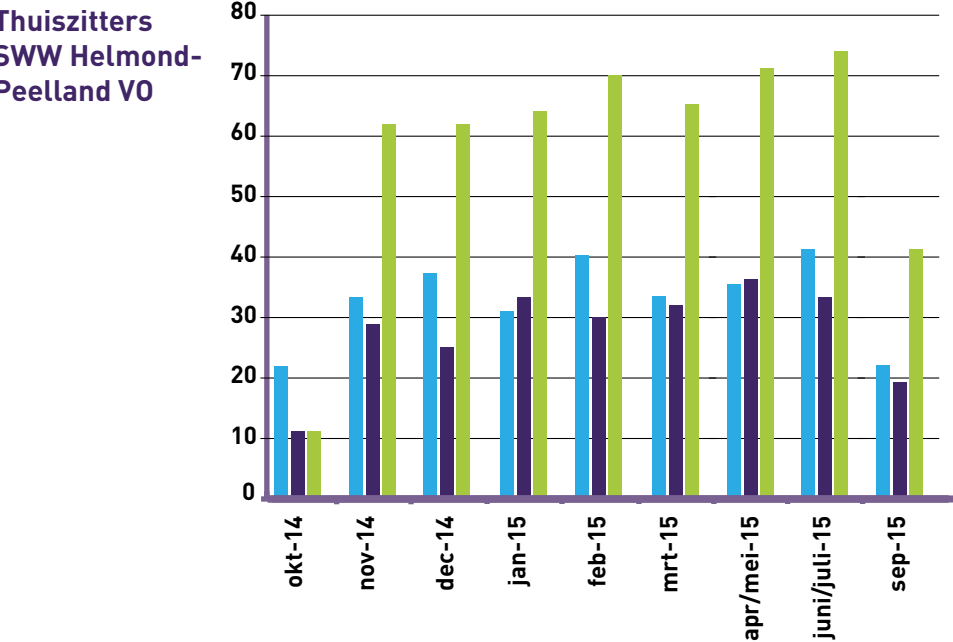
- Onderwijs, leerplicht en de generalisten zijn bekend met de werkwijze van het PTO.
- Leerlingen worden tijdig aangemeld.
- Betrokken partijen voelen een gezamenlijke verantwoordelijkheid om trajecten te arrangeren en spreken elkaar ook aan op hun verantwoordelijkheid.
- Betrokken partijen kijken meer buiten hun eigen kaders, taken en verantwoordelijkheden. Dit creëert meer en andere oplossingen.
- Maatwerktrajecten worden sneller en vaker vormgegeven.
- Lijnen tussen onderwijs, jeugdhulp en leerplicht zijn korter geworden.

Aantal thuiszitters in subregio Eindhoven-de Kempen in 2014-2015

Regio Helmond-Peelland

Deze regio heeft een specifieke definitie van thuiszitters, namelijk leerlingen die fysiek niet op school zitten. De gemeente Helmond maakt maandelijks een overzicht van thuiszitters in het voortgezet onderwijs (VO). De adviescommissie toelaatbaarheid (ATC) monitort het thuiszitten in het VO. In het primair onderwijs (PO) maken de scholen een overzicht van thuiszitters en leveren deze aan bij de gemeente Helmond. Het samenwerkingsverband PO monitort het thuiszitten in het PO. Voor elke thuiszitter wordt een plan van aanpak gemaakt. Bij elk plan is duidelijk wie de regie heeft: onderwijs, jeugdhulp of leerplicht. Overigens heeft het onderwijs altijd een link met elke thuiszitter.

Voortijdig schoolverlaters (2013-2014 en 2014-2015)

Bron: DUO maandrapportage 201510 A06 lijst.

Pilotproject Summa College

Om het verzuim onder 18-plussers te voorkomen, ging eind 2014 het pilotproject Leerplicht-plus (lpl+) van start. Lpl+ is de regionale inkleuring van het landelijke project 'Wij missen je'. Aan lpl+ doen Summa Business en Summa Horeca mee (totaal 600 studenten). In 2015 is het pilotproject geëvalueerd. De belangrijkste conclusies:

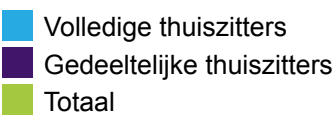
- Docenten waarderen de samenwerking met c.q. inzet van de lpl+-medewerkers. Hun bijdrage is een uitbreiding van de bestaande zorgstructuur.
- De lijnen zijn kort, zodat studenten snel en makkelijk kunnen worden doorverwezen.
- De aanpak/werkwijze van lpl+ is formeler en gezaghebbender dan die van de opleiding. Dit helpt om de studenten binnenboord te houden.
- Lpl+-medewerkers verstrekken studenten andere informatie over werk en inkomen.
- Lpl+-medewerkers kunnen jongeren die het onderwijs onverhoopt toch verlaten in contact brengen met een RMC-medewerker of een consulent werk en inkomen.

Door het succes van de pilot wordt het project lpl+ uitgebreid naar alle mbo-instellingen in de regio.

Steun van landelijke overheid

In februari 2016 informeerde staatssecretaris Sander Dekker de Tweede Kamer over de aanpak van thuiszitters. Hij stelt dat er in 2020 geen kind langer dan drie maanden thuis mag zitten zonder passend aanbod. De Inspectie voor het Onderwijs monitort tweemaandelijks het aantal thuiszitters.

Om het ambitieuze doel van de staatssecretaris te realiseren is een regionale aanpak en een extra inzet van leerplicht, onderwijs en jeugdhulp vereist. Naar verwachting zal een intensivering van de aanpak ervoor zorgen dat thuiszitters en leerlingen die een alternatief programma volgen beter in beeld zijn en gemeld worden. Daar gaat het om. Dat is immers een voorwaarde om onderwijs of een ander passend traject te kunnen waarborgen.

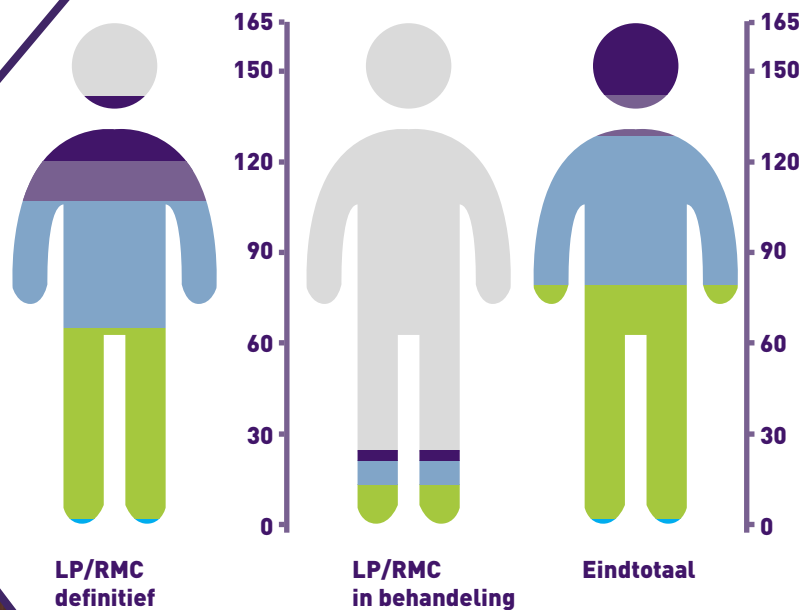
Voortijdig schoolverlaten

Jongeren van 18-23 jaar zonder startkwalificatie noemen we voortijdig schoolverlaters. Gemeenten zijn verplicht om deze jongeren te registreren en om hen te stimuleren alsnog een startkwalificatie te halen. Dat staat in de landelijke regeling RMC (Regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten).

In de regio Zuidoost-Brabant zijn Eindhoven en Helmond de RMC-contactgemeenten. Elke school in de regio heeft een vaste RMC-medewerker; dat is redelijk uniek in Nederland. De RMC-studieloopbaanadviseurs benaderen alle voortijdige schoolverlaters in de regio voor een bemiddelingstraject richting onderwijs. Zij brengen de jongeren in contact met andere professionals die hen verder kunnen helpen, bijvoorbeeld een medewerker participatie of een generalist.

Op 1 oktober 2015 waren er 1174 voortijdig schoolverlaters. Dat is circa 3 procent meer dan in 2014. Belangrijkste reden voor deze lichte stijging is de toename van het aantal asielzoekers in de regio.

aantal jongeren dat is overgedragen aan leerplicht/ RMC in 2014-2015.

- In zorginstelling
- Onderzoek bij Leerplicht
- Onderzoek bij RMC
- School buitenland/
- Uitwisselingsprogramma
- Wil / Gaat werken

Preventie voortijdig schoolverlaten

De overstap van het voortgezet onderwijs naar het mbo is een risicomoment voor voortijdig schoolverlaten. In het schooljaar 2014-2015 maakten 5344 jongeren deze overstap. Om te voorkomen dat zij bij deze overstap daadwerkelijk uitvallen, maken de gemeenten in de regio gebruik van het digitale volgsysteem Intergrid. In dit systeem legt de school vast welke vervolgopleiding een jongere wil gaan doen. De mbo-instelling controleert vervolgens of de jongere ook daadwerkelijk op de vervolgopleiding aankomt. Potentiële uitvallers worden tijdig gesignaleerd en overgedragen aan leerplicht en RMC, zodat zij passende actie kunnen ondernemen. In het schooljaar 2014-2015 ging het om 165 mogelijke uitvallers. Op 1 oktober 2015 waren er hiervan nog 56 in behandeling.

Meer startkwalificaties

De aanpak heeft succes. In februari 2016 maakte minister Jet Bussemaker bekend dat het aantal voortijdig schoolverlaters is gedaald naar 5 procent. We zien de grootste daling bij het aantal jongeren ouder dan 18 jaar. Landelijk waren er in 2015 24.451 voortijdig schoolverlaters. De minister wil dat aantal terugdringen tot maximaal 20.000 in 2021.

Aantal jongeren dat een startkwalificatie behaalt (2013-2015 en 2014-2015)

gemeente	percentage startkwalificatie	percentage startkwalificatie
	2014-2015	2013-2014
totaal	86.60%	85.88%

Om het voortijdig schoolverlaten nog verder terug te dringen wordt de komende jaren specifieke aandacht besteed aan een aantal groepen kwetsbare jongeren:

- Jongeren die de overstap maken van vmbo-bb en vmbo-leerwerktrajecten naar de entreeopleiding of mbo niveau 2. Vanwege thuissituatie, gedragsproblemen of bepaald leerbehoeften is het uitvalrisico bij deze jongeren groter.
- Jongeren die het praktijkonderwijs of voortgezet speciaal onderwijs verlaten met het uitstroomprofiel dagbesteding of arbeidsmarkt. Velen van hen hebben moeite met het vinden van werk, dagbesteding of vervolgopleiding.

Vooruitblik

Binnen de regio Zuidoost-Brabant wordt intensief samengewerkt. Zo wordt er overal op eenzelfde manier omgegaan met bijvoorbeeld het verlenen van verlof, luxe verzuim en de begeleiding van jongeren zonder startkwalificatie. Dankzij de inzet van de scholen en alle andere betrokken partners hebben we in 2014-2015 veel bereikt. Met elkaar werken we verder om het verzuim en het voortijdig schoolverlaten komende jaren nog verder terug te dringen, zodat meer kinderen en jongeren kans hebben op een goede toekomst!